15. 3. 2002

ID: 16061

Vada řízení

Vadou řízení je mimo jiné to, pokud rozhodnutí soudu vychází z neúplně nebo nesprávně zjištěného skutkového stavu věci.

Vadou řízení je mimo jiné to, pokud rozhodnutí soudu vychází z neúplně nebo nesprávně zjištěného skutkového stavu věci.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30.1.2002, sp.zn. 30 Cdo 1435/2001)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce Městská část P., zastoupeného advokátem, proti žalovanému P. M., zastoupenému advokátkou, o přivolení k výpovědi z nájmu bytu, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 8 pod sp. zn. 13 C 255/98, o dovolání žalovaného proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 31. ledna 2001, č. j. 23 Co 521/2000-109, tak, že rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 31. ledna 2001, č. j. 23 Co 521/2000-109 a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 11. září 2000, č. j. 13 C 255/98-89, se zrušují a věc se vrací soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Obvodní soud pro Prahu 8 rozsudkem ze dne 13. září 1999, č. j. 13 C 255/98-43, zamítl žalobu, aby soud přivolil k výpovědi z nájmu bytu č. 3 o velikosti 0+1, II. kategorie, sestávajícího z jednoho pokoje a příslušenství, umístěného v prvním podlaží domu čp. 1843 v P. ulici v P., kterou dal žalobce žalovanému s tím, že nájemní poměr skončí uplynutím tříměsíční výpovědní lhůty, která počne běžet prvního dne měsíce následujícího po právní moci rozsudku, a s tím, že žalovaný je povinen byt vyklidit a vyklizený odevzdat žalobci do patnácti dnů od právní moci rozsudku. Rozhodl dále o náhradě nákladů řízení. Rozhodnutí ve věci samé odůvodnil především tím, že nejprve jako předběžnou otázku zkoumal, zda žalovanému dosud svědčí právo nájmu k předmětnému bytu, kdy dospěl k závěru, že nikoliv. Nájemní vztah žalovaného týkající se předmětného bytu totiž podle soudu skončil výpovědí z nájmu bytu (již) ke dni 31. května 1998. Proto nebylo možno žalobě vyhovět, neboť v době jejího podání již žalovanému nesvědčilo právo nájmu k dotčenému bytu. Tento rozsudek však byl s přihlédnutím k ustanovení § 221 odst. 1 písm. a) občanského soudního řádu (dále jen "o. s. ř.") zrušen usnesením Městského soudu v Praze ze dne 1. února 2000, č. j. 35 Co 658/99-54. Odvolací soud dospěl k závěru, že žalovaný je dosud nájemcem sporem dotčeného bytu (z důvodu, že samotným žalovaným dříve daná výpověď z nájmu bytu je neplatná). Za této situace odvolací soud poukázal na skutečnost, že se soud prvního stupně dosud nezabýval otázkou, zda jsou vůbec splněny podmínky pro přivolení k výpovědi z nájmu bytu. Uložil tedy, aby se soud prvního stupně v dalším řízení zabýval tím, zda žalovaný je nájemcem předmětného bytu z hlediska ustanovení § 708 občanského zákoníku (dále jen "o. z."), ve vztahu k I. B. a v kladném případě pak i tím, zda jsou splněny předpoklady pro přivolení k výpovědi z nájmu tohoto bytu (dané žalobcem žalovanému).

Po dalším řízení, v němž bylo provedeno obsáhlejší dokazování, Obvodní soud pro Prahu 8 rozsudkem ze dne 11. září 2000, č. j. 13 C 255/98-89, žalobě podané v této věci vyhověl, když přivolil k výpovědi z nájmu bytu č. 3 o velikosti 0+1, II. kategorie, sestávajícího z jednoho pokoje a příslušenství, situovaného v prvním podlaží domu čp. 1843 v P. ulici v P., kterou dal žalobce žalovanému s tím, že nájemní poměr skončí uplynutím tříměsíční výpovědní lhůty, která počne běžet prvního dne měsíce následujícího po právní moci rozsudku a s tím, že žalovaný je povinen byt vyklidit a vyklizený odevzdat žalobci do patnácti dnů po zajištění přístřeší. Rozhodl dále o náhradě nákladů řízení. Soud prvního stupně především na základě provedeného dokazování posoudil přenechání bytu (žalovaným) do podnájmu cizí osobě (I. B.) bez souhlasu pronajímatele podle ustanovení § 719 odst. 1 o. z., ve spojení s § 711 odst. 1 písm. d) téhož zákona, jako hrubé porušení povinností nájemce bytu. Dospěl proto k závěru, že výpověď z nájmu bytu daná žalobcem žalovanému, byla dána důvodně.

K odvolání žalovaného Městský soud v Praze rozsudkem ze dne ze dne 31. ledna 2001, č. j. 23 Co 521/2000-109, zmíněný rozsudek soudu prvního stupně potvrdil ve výroku ve věci samé, zatímco změnil výrok o náhradě nákladů řízení před soudem prvního stupně a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Odvolací soud s přihlédnutím k části dvanácté, hlavě první, bodu 15. zákona č. 30/2000 Sb. věc projednával a rozhodl podle dosavadních právních předpisů. Dospěl přitom k závěru, že soud prvního stupně učinil správná skutková zjištění a věc též správně posoudil po právní stránce. Odvolací soud mimo jiné neshledal opodstatněnými námitky žalovaného, že v době zahájení řízení o přivolení k výpovědi z nájmu bytu v bytě bydlel, byt užíval nepřetržitě, a že byt nepřenechal do podnájmu svědkyni B. Záměru žalovaného dotčený byt neužívat podle soudu druhého stupně nasvědčuje skutečnost, že sám v lednu 1998 sepsal prohlášení, resp. výpověď z nájmu bytu a tu v dubnu 1998 doručil pronajímateli. Sám žalovaný v průběhu řízení připustil, že jeho úmyslem bylo převést byt na svědkyni B., případně právo nájmu bytu rozšířit na její osobu. Odvolacímu soudu se jako správný jevil i závěr, že žalovaný nevedl společnou domácnost s touto svědkyní, neboť o tom by bývali museli mít povědomost svědci.

Toto rozhodnutí odvolacího soudu nabylo právní moci dne 5. března 2001.

Proti uvedenému rozsudku Městského soudu v Praze podal žalovaný dne 3. dubna 2001 dovolání. Jeho přípustnost odvozuje z naplnění předpokladů obsažených v ustanovení § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř. a § 238 odst. 1 písm. b) téhož zákona. Z obsahu dovolání vyplývá (§ 41 odst. 2 o. s. ř.), že přípustnost dovolání vyvozuje i z ustanovení § 239 odst. 2 o.s.ř. Dovolatel má zato, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241 odst. 3 písm. d/ o.s.ř.) a dále, že rozhodnutí nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování (§ 241 odst. 3 písm. c/ o. s. ř.). Dovolatel je přesvědčen, že mu odvolací soud odňal možnost jednat před soudem. Odůvodňuje to tím, že se domníval, že se před soudem prvního stupně obhájí sám, a proto nebyl v této fázi řízení právně zastoupen. Teprve v řízení před soudem druhého stupně se nechal právně zastoupit a tehdy navrhl provedení řady důkazů. Tím, že odvolací soud nepřipustil provedení nových důkazů, neumožnil žalovanému realizovat jeho právo, a odňal mu tak možnost prokázat jeho tvrzení. Odvolací soud rozhodl pouze formálně, když se spokojil s dosud provedenými důkazy; vycházel ze skutkového zjištění, které nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování. Ani z provedených důkazů totiž nemůže vyplynout jednoznačný závěr, že žalovaný od ledna 1998 do vyhlášení rozsudku byt neužíval a přenechal jej do podnájmu I. B. Žalovaný přitom vysvětlil své kroky, pokud sám v lednu 1998 sepsal "Prohlášení o výpovědi z nájmu bytu", a že I. B. požádala o přechod práva nájmu bytu. Od dubna 1998 v bytě opět bydlel společně se svědkyní B. Soud nerozlišil mezi záměrem žalovaného ukončit nájem bytu a mezi skutečným stavem v době podání žaloby. Dovolatel proto žádá, aby rozhodnutí odvolacího soudu bylo zrušeno a věc byla vrácena soudu druhého stupně k dalšímu řízení.

Žalobce v písemném vyjádření k podanému dovolání pouze uvedl, že právní názor, z něhož vycházel odvolací soud při svém rozhodnutí, je zcela v souladu s platnými právními předpisy, a proto navrhuje, aby dovolání žalovaného bylo zamítnuto a žalobci byla přiznána náhrada nákladů dovolacího řízení.

S přihlédnutím k části dvanácté, hlavě první, bodu 17. zákona č. 30/2000 Sb., kterým byl novelizován mimo jiné též občanský soudní řád, Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) věc projednal a rozhodl podle dosavadních právních předpisů, když dovoláním napadený rozsudek byl vydán po řízení provedeném podle těchto předpisů. Uvedený procesní předpis je proto v tomto rozhodnutí užit ve znění účinném do 31. prosince 2000.

Dovolací soud uvážil, že dovolání žalovaného bylo podáno oprávněnou osobou - účastníkem řízení, řádně zastoupeným advokátem, podle ustanovení § 241 odst. 1 o. s. ř., stalo se tak ve lhůtě stanovené ustanovením § 240 odst. 1 o. s. ř., je charakterizováno obsahovými i formálními znaky požadovanými ustanovením § 241 odst. 2 o. s. ř., opírá se o možný případ přípustnosti dovolání podle § 238 odst. 1 písm. b) o. s. ř. (zde obdobně srovnej usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. června 2000, sp. zn. 20 Cdo 1933/98, příp. usnesení téhož soudu ze dne 30. listopadu 1999, sp. zn. 20 Cdo 299/98) a fakticky vychází z dovolacího důvodu podle ustanovení § 241 odst. 3 písm. b) a c) o. s. ř. Dovolací soud pak přezkoumal napadený rozsudek Městského soudu v Praze v souladu s ustanovením § 242 odst. 1 až 3 o. s. ř. a dospěl k závěru, že podané dovolání je ve své podstatě důvodné, takže z tohoto pohledu není možno dovoláním napadené rozhodnutí odvolacího soudu považovat za správné (§ 243b odst. 1 o. s. ř.).

Ze znění ustanovení § 242 o. s. ř. vyplývá, že právní úprava institutu dovolání obecně vychází ze zásady vázanosti dovolacího soudu rozsahem dovolacího návrhu. Dovolací soud je přitom vázán nejen rozsahem dovolacího návrhu, ale i uplatněným dovolacím důvodem. Podle třetího odstavce zmíněného ustanovení však dovolací soud přihlédne též k (případným) vadám uvedeným v ustanovení § 237 o. s. ř., resp. v případech, kdy je jinak dovolání proti napadenému rozhodnutí přípustné, též k vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a to i tehdy, pokud tyto vady nebyly uplatněny v dovolání.

Sám dovolatel ve svém dovolání uvádí případ jím tvrzené eventuální vady ve smyslu ustanovení § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř. Toto ustanovení dopadá na případy, kdy je dovolání proti rozhodnutí odvolacího soudu přípustné tehdy, jestliže účastníku řízení byla v průběhu řízení nesprávným postupem soudu odňata možnost jednat před soudem. Zde je nutno uvážit, že přípustnost dovolání z hlediska ustanovení § 237 o. s. ř. není založena již tím, že dovolatel případně tvrdí, že rozhodnutí odvolacího soudu je postiženo některou z vad uvedených v tomto ustanovení. Tato přípustnost dovolání je totiž dána jen tehdy, když napadené rozhodnutí skutečně takovou vadou trpí. Tak tomu však není v posuzovaném případě. Odnětím možnosti jednat před soudem se totiž rozumí takový postup soudu, jímž znemožnil účastníku řízení realizaci těch procesních práv, která mu dává občanský soudní řád. Takto občanský soudní řád účastníkům řízení přiznává mimo jiné např. právo (resp. současně i tuto povinnost ukládá) označit (navrhnout) důkazy k prokázání svých tvrzení. Soud pak rozhoduje o tom, které z navrhovaných důkazů provede (§ 120 odst. 1 o. s. ř.). Proto, jestliže soud účastníkem navržený důkaz neprovede, nelze dovodit, že mu tím odňal možnost jednat před soudem, jak má na mysli ustanovení § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř. V této souvislosti proto dovolatelem vytýkaná vada ve smyslu tohoto ustanovení dána není (nutno současně podotknout, že z obsahu spisu a ani z napadeného rozhodnutí odvolacího soudu se současně nepodává ani žádná jiná případná vada podřaditelná pod ustanovení § 237 odst. 1 o. s. ř.).

Skutečností ovšem současně je, že pokud dovolatel tím, že namítá, že odvolací soud neprovedl jím navržené důkazy a vyšel při svém rozhodování z neúplně nebo nesprávně zjištěného skutkového stavu věci, pak, bylo-li by rozhodnutí odvolacího soudu skutečně takovou vadou poznamenáno, jednalo by se o tzv. jinou vadu řízení ve smyslu ustanovení § 242 odst. 3 o. s. ř. (§ 241 odst. 3 písm. b/ o. s. ř.), k níž je dovolací soud povinen přihlédnout v případě, pokud je ve věci dovolání přípustné. O takový případ pak v souzené věci skutečně jde.

Vadou řízení ve smyslu ustanovení § 241 odst. 3 písm. b) o. s. ř. je zejména to, pokud rozhodnutí odvolacího soudu vychází z neúplně nebo nesprávně zjištěného skutkového stavu věci. O takový případ jde pak mimo jiné především tehdy, jestliže soud nepostupoval v souladu s ustanovením § 120 o. s. ř. (kdy např. nebyl proveden navržený důkaz apod.), resp. kdy v rozporu s ustanovením § 120 o. s. ř. nebyly zjišťovány okolnosti rozhodné pro posouzení věci (soud se jimi nezabýval, přestože byly tvrzeny a k jejich prokázání byly nabízeny důkazy, případně nebyl proveden navržený důkaz a soud dovodil, že účastník neunesl důkazní břemeno apod.).

Jak vyplývá z napadeného rozhodnutí i z obsahu spisu, odvolací soud se ztotožnil se skutkovými závěry soudu prvního stupně a zejména též neshledal za opodstatněné námitky, že žalovaný k datu zahájení řízení v této věci v dotčeném bytě bydlel, užíval jej nepřetržitě a byt nepřenechal do podnájmu svědkyni B. Obecně přitom v této souvislosti konstatoval, že se mu jevilo nadbytečné provádět další dokazování výslechem svědků, navržených žalovaným v rámci odvolacím řízení. Zde ovšem odvolací soud především nedocenil skutečnost, že ani soudem prvního stupně nebyli vyslechnuti ani všichni ti navržení svědci, jejichž výslech sám tento soud původně zamýšlel. Skutková zjištění ve vztahu k tvrzením žalovaného se proto za tohoto stavu jeví jako neúplná. Řízení tak bylo postiženo vadou ve smyslu ustanovení § 242 odst. 3 písm. b) o. s. ř.

S ohledem na vyložené důvody je proto patrné, že dovoláním napadené rozhodnutí ve věci samé Městského soudu v Praze nelze pokládat za správné (§ 243b odst. 1 o. s. ř.), přičemž tento závěr platí i pro rozsudek soudu prvního stupně. Nejvyšší soud České republiky proto napadené rozhodnutí zrušil, a to včetně rozhodnutí soudu prvního stupně a vrátil věc uvedenému Obvodnímu soudu pro Prahu 8 k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 věta první a druhá o. s. ř.). K projednání věci nebylo nařízeno jednání (243a odst. 1 o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Lze sjednat kupní smlouvu s „utajenou“ kupní cenou?
- Novela stavebního zákona: přehled změn a dopadů do praxe po dokončení legislativního procesu
- Energetická náročnost budovy jako cenotvorný faktor
- Přechodná ustanovení novely stavebního zákona – co s vydaným závazným stanoviskem a JES?
- Koncentrace řízení v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu
- Aktuální závěry ÚS a ESLP k právům biologického otce (První část – judikatura Ústavního soudu ČR)
- Podílové spoluvlastnictví manželů po rozsudku SDEU ve věci C-300/25 Duftošek

- Předkupní právo jako možná past
- Sleva z kupní ceny vadné nemovitosti podle aktuální judikatury Nejvyššího soudu
- Povinnosti transparentnosti podle AI Actu
- Když rodič nepředá dítě - náhradní péče a úhrada nákladů podle novely rodinného práva